

Sygn. akt III AUz 260/18

POSTANOWIENIE

Dnia 17 października 2018r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO del. Tomasz Koronowski

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2018r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

sprawy J. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość świadczenia

na skutek zażalenia J. G.

na punkt drugi postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 czerwca 2018r., sygn. akt IV U 1716/18

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie.

SSO del. Tomasz Koronowski

Sygn. akt III AUz 260/18

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 czerwca 2018r., sygn. akt VII U 1716/18 Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił odwołanie (punkt pierwszy) oraz odmówił ubezpieczonej ustanowienia pełnomocnika z urzędu (punkt drugi, będący przedmiotem niniejszego postanowienia Sądu Apelacyjnego). Sąd Okręgowy oddalił wniosek o ustanowienie pełnomocnika przyjmując, że po pierwsze udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie nie jest potrzebny, gdyż sprawa nie będzie rozpoznawana merytorycznie oraz po drugie wobec tego, że ze względu na wiek skarżąca może skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej w miejscu swojego zamieszkania.

Ubezpieczona wywiodła zażalenie na ww. postanowienie, wnosząc o jego zmianę również w punkcie drugim.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie skutkowało uchyleniem zaskarżonego postanowienia.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy nie dokonał wszechstronnej oceny przesłanek przyznania pełnomocnika z urzędu, tj. przedwcześnie przyjął, że udział adwokata lub radcy prawnego jest w sprawie zbędny, ponieważ nie dysponował on materiałem dowodowym w tym zakresie. W konsekwencji uzasadnienie to nie daje możliwość oceny zasadności rozumowania Sądu Okręgowego na użytek kontroli instancyjnej zaskarżonego postanowienia.

Na wstępie wskazać należy, że zgodnie z art. 117 § 2 kpc osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie

jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Nadto, Sąd uwzględni wniosek, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny (art. 117 § 5 kpc).

Niezbędnym warunkiem ustanowienia dla strony pełnomocnika z urzędu jest uznanie przez Sąd udziału w sprawie adwokata lub radcy prawnego za potrzebny. To oznacza zaś konieczność oceny całokształtu okoliczności danej sprawy, a nie wyłącznie sytuacji majątkowej i rodzinnej strony ubiegającej się o przyznanie pełnomocnika (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 1974r., II CZ 94/74, Lex nr 7511; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 1978 r., I PRN 123/78, PiZS 1980/6/65). Konsekwencją powyższego jest uznanie, że w przypadku przesądzenia o braku występowania jednej z ww. podstaw, brak jest potrzeby rozważania istnienia drugiej. Tylko bowiem stwierdzenie kumulatywnego występowania potrzeby udziału profesjonalnego pełnomocnika w sprawie oraz braku możliwości poniesienia przez stronę kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny skutkować może ustanowieniem dla wnioskodawcy pełnomocnika z urzędu.

Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie w pełni podziela stanowisko wyrażone w postanowieniu tut. Sądu z dnia 5 czerwca 2014r. (III AUz 110/14, LEX nr 1477056), zgodnie

z którym art. 117 § 5 kpc nakazuje sądowi uwzględnić wniosek strony o ustanowienie pełnomocnika z urzędu tylko, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w danej sprawie można uznać za potrzebny. Potrzeba udzielenia profesjonalnej pomocy prawnej stronie zachodzi przede wszystkim w sytuacji, gdy strona ta jest nieporadna, przez co należy rozumieć sytuację, w której nie potrafi ona w zrozumiały i poprawny sposób przedstawić swojego stanowiska procesowego oraz nie ma podstawowej orientacji w regułach rządzących procesem cywilnym, w związku z czym nie można zasadnie oczekiwać, iż pouczenia sądu udzielane w trybie art. 5 kpc będą wystarczające dla zapewnienia tej stronie odpowiedniej wiedzy o możliwych i celowych czynnościach procesowych. O potrzebie przyznania pełnomocnika z urzędu można też mówić wtedy, gdy strona wprawdzie nie jest nieporadna, jednakże sprawa ma na tyle skomplikowany pod względem prawnym lub faktycznym charakter, że jej właściwe prowadzenie wymaga pogłębionej wiedzy prawniczej. Wreszcie, potrzeba ustanowienia pełnomocnika z urzędu istnieje wtedy, gdy strona (np. ze względu na chorobę) nie jest w stanie samodzielnie prowadzić sprawy, w szczególności stawiać się na kolejne terminy rozpraw (por. także orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1964r., II PZ 46/64, NP 1965/5/56; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2002 r., I PZ 99/01, OSNP 2004/4/66 i z dnia 10 października 2003 r., II CK 161/03, Lex nr 148620).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, należy podkreślić, że ubezpieczona zaskarżyła postanowienie z dnia 27 czerwca 2018r. w całości. Wydany w składzie trzech sędziów postanowieniem z dnia 17 października 2018r. tutejszy Sąd Apelacyjny uchylił punkt pierwszy zaskarżonego postanowienia, wskazując na konieczność przeprowadzenia przez Sąd Okręgowy czynności wyjaśniających z uwagi na niejasność stanowiska skarżącej i jej nieporadność, wynikającą z treści pism procesowych. Okazuje się zatem, że będąca podstawą punktu drugiego postanowienia Sądu Okręgowego okoliczność, że sprawa nie będzie podlegała merytorycznemu rozpoznaniu, stał się nieaktualny. W konsekwencji aktualizuje się ocena, że Sąd I instancji wydał zaskarżone postanowienie bez dokonania oceny, czy wnioskodawczyni jest osobą nieporadną, czy potrafi w zrozumiały i poprawny sposób przedstawić swoje stanowisko procesowe, czy posiada ona podstawową, a zarazem konieczną, umiejętność radzenia sobie w procesie jako jego strona. Sąd Okręgowy powinien był dokonać oceny, czy ubezpieczona, wsparta w razie potrzeby pouczeniami co do czynności procesowych udzielanymi przez Sąd na podstawie art. 5 kpc, może samodzielnie uczestniczyć w niniejszym postępowaniu. Dodać do tego należy, że ewentualna pomoc prawna, którą skarżąca może uzyskać w miejscu swojego zamieszkania, może się okazać niewystarczająca do zapewnienia ubezpieczonej właściwej obrony jej praw – nawet jeśli okaże się po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających, że sprawa nie ma merytorycznie skomplikowanego charakteru. Proces cywilny, jakim jest postępowanie z odwołania od decyzji organu rentowego, wymaga bowiem od strony skarżącej aktywnego udziału w postępowaniu, w tym udziału w rozprawach, co może wiązać się z trudnościami, szczególnie z uwagi na wiek i nieporadność ubezpieczonej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 kpc w związku z art. 397 § 2 kpc orzekł jak w sentencji postanowienia.

SSO del. Tomasz Koronowski